

Reiliku meistriklassi õppetunnid

Maiken Meltsas

August Rei on isiksus Eesti ajaloos, kellest meedias just iga päev ei räägita. Tegelikult on needki sõnad mõnevõrra tagasihoidlikud, sest võrreldes mõne tuntuma riigimehega nagu Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson, tuleb esmasel päringul internetist Rei kohta armetult vähe. Täiesti jahmatav tõsiasi, sest tema on Eesti riigi jaoks teinud vähemalt sama palju kui mõlemad ülalnimetatud riigimehed või isegi rohkemgi, arvestades seda, et ta mängis võtmerolli Eesti riigi säilitamises okupatsiooni ajal. Rei elas tormilisi muutusi täis aastatel, kuid olgugi et nendest sündmustest on peaaegu sada aastat möödas, pole need sugugi oma olulisust kaotanud. Tänapäevalgi võib minevikuudusse mattunud ajast leida köitvat ning inspireerivat mõtteainet.

August Rei eluloos jääb minu jaoks kõlama mõte, et pole mingit n-ö „sobivat” iga, et võidelda oma veendumuste ja tõekspidamiste eest. Gümnaasiumiajal võttis A. Rei vabal ajal osa erinevatest vaidlus- ja kõneõhtutest, täpsemalt seltside nimega Jalgrattasõidu Edendamise Seltsis Taara ja Karskuse Sõbras tegevusest¹. „Need kõnekoosolekud ja -õhtud sidusid eri koolide õpilasi, keda ühendasid ergas vaim ja tahe – sageli ehk küll veel üpris omapärasel kujul – midagi ära teha ühiskonna õiglasemaks ja paremaks kujundamisel.”² Just see joon tundub ühendavat erinevate põlvkondade noori ning tänapäevane “klikkide” põlvkond tegeleb sellega ainulaadsel viisil. Organisatsioonil nagu *Fridays For Future*, mille siht ja südameasi on kliima soojenemise vastu võitlemine, on abiks kõige võimsaim relv ideede levitamiseks inimkonna ajaloos – internet. Olgu see sotsiaalmeedias, blogides või foorumides, ükskõik millist sorti, sõnum jõuab alati kohale neilegi, kes seda just sihilikult ei otsi. Mõnes mõttes on probleemid, millega tänapäeval Eesti ühiskonnas silmitsi seisame kriitilisemad, kui üleelmisel sajandivahetusel, kuid sedapuhku on meil toeks oma riik, mille maal me kindlalt kahe jalaga seista ning kliimakriisi vastu võidelda saame. Noorte võitlusvaim ongi tihtipeale see jõud, mis muutusteni viib. August Rei esimene avalikum etteaste oli vaevu 12-aastasena koos klassikaaslastega üleelmisele sajandivahetusele eelnenud õppeaastal välja antud ajakiri Eestimaa. August Rei on hiljem nentunud, et nii noorte õpilaste ajakiri ei pruukinud olla just märgilise ajaloolise tähtsusega, kuid see oli

---

¹ Ant, J. (2012) August Rei – Eesti riigimees, poliitik, diplomaat, Tartu, Rahvusarhiiv, lk 17.

² Samas, lk 18

nende viis „manifesteerida oma isamaalikkude meelsust”³. Samamoodi võitlevad ka tänapäeva noored oma eesmärkide nimel. On tõesti meeliülendav näha, et nii erinevatel aegadel sündinud inimeste vahel on selline side, mida võib seletada ainult noorusaja mässumeelsusega. Eesti riigi olemasolu on elav tõestus sellest, et tasub olla mõnevõrra mässaja, tasub võidelda, sest kui töötada oma südame ja hingega eesmärgi nimel, saab maailma muuta.

August Rei on öelnud: „Minu tormine elutee - võitlus rahva vabaduse ja sotsiaalse õigluse eest”⁴. Ajal, kui Rei Asutavat Kogu juhtis, rajati Eesti riigile vundament, millel ta tänaseni seisab. Näiteks viidi läbi uudne maaseadus, mis Rei sõnade järgi tegi „eesti rahva peremeheks oma isade maal”⁵. Just see unistus oli olnud peamiseks jõuallikaks Eesti sõduritele võitluses punaarmee vastu. Naistele anti valimisõigus ning viidi läbi veel teisigi tungivalt vajalikke muudatusi. Rei talitas oma veendumuste ja moraalikompassi järgi. Kahtlemata on tänapäevane sotsiaalmeedia ja muud internetikeskkonnad toonud inimese maailma eri nurkadest kokku ja hõlbustanud suhtlemise ning ideede vahetuse, kuid peale võimalike vaimse tervise kahjustuste on viimastel aastatel esile kerkinud kohati isegi hullemaid kalduvusi. Valeinformatsiooni levitamine on lihtsam kui kunagi varem, kuid probleem seisneb selles, et inimesed ei vaevu sõnu ekraanil iseendaga läbi mõtestama. Seatakse pjedestaalile üks isik kui absoluutse tõe ja tarkuse levitaja - see inimene on tavaliselt üsnagi kuuluis ja mõjuvõimas - ja siis tehakse sõna-sõnalt, mida too näiteks Twitteris dikteerib. Just sellepärast oligi võimalik 2021. aasta Kapitooriumi hoone ründamine USA-s. See sündmus näitab väga selgelt, kuidas masse on võimalik kõigest ühe kõnega moraalselt küsitavatele tegudele ässitada. Kõne iseenesest ei sisaldanud ülesõhutamist vägivallale, kuid suure rahvamassi puhul eskaleeruvad taolised situatsioonid kiiresti. Rännaku käigus hukkus viis inimest, seda ainult sellepärast, et puudusid need, kes oleks peatunud ega mõelnud, et kas nende teguviis õige on. Tuleb kuulata oma südametunnistust ja lasta sellel endale õige tee kätte näidata.

Õppust võib Reilt võtta veel mitmest teisestki valdkonnast. Tema põhimõte, et „kui juba, siis juba”⁶ ilmestab suurepäraselt suhtumist raskustesse elus. Kui peale Peterburi

---

³ Ant, J. (2012) August Rei – Eesti riigimees, poliitik, diplomaat, Tartu, Rahvusarhiiv, lk 22-23

⁴ Riigilooja August Rei: Eesti esimene riigipea, hilisem riigivanem ja eksilvalitsuse juht; (video) <https://riigivanem.ee/vaata/>

⁵ Rei, A. (2010) Mälestusi tormiselt teelt. Eesti mälu. Tallinn, Kirjastus Eesti Päevaleht, 314

⁶ Samas, lk 155

ülikooli lõpetamist ta kohustusliku väeteenistuse asukoha valiku sai, valis ta selleks Soome, olgugi et tuttavad olid teda hoiatanud sealsete väeosade õpetamisalase nõudlikkuse eest. See Reid ei kohutanud. Talle öeldi koguni, et seal olla teenistus raskem kui kusagil mujal Vene tsaaririigis. „Mind see ei hirmutanud, vaid just vastupidi – tegi väeteenistuse Soomes pigemini rohkem külgetõmbavamaks kui eemaletõukavamaks, sest ma pole kunagi kartnud ega põlanud tööd ja pingutusi.”⁷ Enamus inimeste jaoks on loomulik tung minna lihtsamat teed. Ka loodusseadused on sarnaselt ülesehitatud, näiteks kui oja teele satub ette suur kivi, siis oja pigem hargneb ümber kivi, selle asemel, et oma teed läbi uuristada. Tee, mis osutab suuremat vastupanu, võib aga inimest muuta viisil, mida ta eales poleks ette kujutanud. Raskused voolivad inimest paremaks. Mõnes mõttes võiks öelda, et jõhker treening Soomes oli Reile justkui peaprooviks nii vaimselt kui ka füüsiliselt alles eelseisvale Esimesele Maailmasõjale. Sellest riigimehest on hea inspiratsiooni võtta ning seeläbi tervitada raskusi avasüli, sest olgugi et neid elus sugugi vähemaks ei jää, annavad juba esolevad kogemused eelise uute probleemide lahendamiseks.

4. veebruaril 1906 võeti August Rei ja mõned teised põrandaaluse organisatsiooni liikmed kinni ning viidi politseisse. Rei veetis Vene tänava vanglas viis kuud. Oma kogemusest on ta rääkinud nii: „Väljastpoolt saadeti mulle kogu aja raamatuid, mida uurisin vanglas läbi terve rea.”⁸ Niisiis kasutas ta seda aega enese täiendamiseks. Vanglast vabanedes polnud tema võitlusvaim sugugi kahanenud – koos Tööliste Saadikute Nõukoguga pani ta püsti põrandaaluse trükikoja, mille abil asuti tootma tsaaririigivastaseid lendlehti ja hiljem ka ajalehte Sotsiaaldemokraat. Ei Rei ega tema kaaslased lasknud end ühestki politsei pingutusest heidutada. See on nende tohutu suur julgus, millest enamikul vajaka jääb. Julgus on üks peamisi inimkonda edasiviivaid jõude. See kehtib nii globaalsel kui ka lasteaiapõnnide tasandil. Igaüks, kes julgeb hakata vastu kiusajale, muudab maailma paremaks ja sallivamaks, kui see enne teda oli.

Prantsuse filosoof Voltaire on kord öelnud: „Suurteks tegudeks on vaja väsimatut järjekindlust.” Rei pühendas suure osa oma elust Eesti riigi parimasse võimalikku suunda tüürimisele. Igaühel on elus oma suured eesmärgid täita ja nendega kaasnevad raskused kanda. Suured saavutused ei saabu üleöö, kuid need on alati pikaaegse töö viljad – viljad, mis on magusad ja igati väärt maitsemist.

---

⁷ Rei, A. (2010) Mälestusi tormiselt teelt. Eesti mälu. Tallinn, Kirjastus Eesti Päevaleht, lk 155

⁸ Samas, lk 94

Kasutatud kirjandus

Ant, J. (2012) August Rei – Eesti riigimees, poliitik, diplomaat, Tartu, Rahvusarhiiv.

Rei, A. (2010) Mälestusi tormiselt teelt. Eesti mälu. Tallinn, Kirjastus Eesti Päevaleht.

Riigilooja August Rei: Eesti esimene riigipea, hilisem riigivanem ja eksilvalitsuse juht; (video)
<https://riigivanem.ee/vaata/>

Kool: Tallinna Saksa Gümnaasium

Klass: 10.a

Juhendaja: Evely Kutsar